

Det er vigtigt at have modet

– og forholde sig frit legende til både klassikere og nyskrevet musik

af Birgitte Antonius

Unge asylansøgere indspiller deres egen musik – det kræver viden om mange forskellige genrer.

Ny musik erstatter alla Turca ved familiekoncert med Jeppe og Marie på tyrkisk marked, Tivoli, 2010.

En lang række orkestre og musikinstitutioner har i dag ansat personer, som helt eller delvist arbejder med formidling, bl.a. til børn og unge. Men der er også musikformidlere, som ikke er fast tilknyttet en bestemt institution og dermed ikke er underlagt en given institutions forpligtelser og traditioner.

DMT tegner et portræt af en af disse "frie fugle" og hører bl.a. om hvordan han arbejder med formidling af ny musik.

Storstrøms Symfoniorkester bestilte sidste år komponisten Niels Marthinsen til at skrive et værk til korene i Kulturregion Storstrøm. Marthinsen, der er en ivrig hobby-astronom, skrev korværket "Planeterne" for børnekor og Storstrøms Symfoniorkester. Korsymfonien består af fire satser, varer 30 minutter og blev opført tre gange i april i år. 75 korsangere deltog.

Opgaven var stor, og mange ting skulle gå op i en højere enhed. Allererst skulle korene fra regionen overtales til i det hele taget at melde

sig til projektet; de fleste lokale kor har ikke tidligere arbejdet med så omfattende et værk.

Ensemblet hyrede derfor musikformidler Peter Rønn som pædagogisk vejleder. Opgaven var bl.a. at gøre "Planeterne" tilgængelig for både korene og deres ledere samt at finde konkrete

løsninger, så korsangerne både "tændte"

på projektet, tilmeldte sig projektet og desuden følte, at de lykkedes i arbejdet med den musikalske proces. Alt sammen uden at gå på kompromis med Marthinsens grundtanke med værket og dets kunstneriske udtryk.

Lyserød stjernehimmel med glimmer

"Planeterne er en musikalsk *astro*-nomisk rejse gennem fire planetsystemer. Men det der ville fascinere målgruppen – 8 til 12 årige piger – var mere den *astrologiske* side, med

stjernetegn, horoskoper og følelser på spil", forklarer Peter Rønn.

Ensemblet havde på forhånd forestillet sig en hjemmeside som projektets samlingssted. Peter Rønn fik Marthinsen med på idéen om at nå ind til astronomien og til værket via astrologien, og der blev lavet en lækker tøse-

hjemmeside med logo, en smuk stjernehimmel og glimmer. Her

kunne pigerne blandt andet vælge den pæneste stjerne og skrive deres navn på.

Forsiden blev sat op med planeter der lyste op når musen kørte hen over, og den blev en fængende introduktion til Marthinsens grundtanke med værket, rejsen gennem fire planetsystemer. Samtidig fungerede forsiden som øveportal, hvor man ved et klik på en planetgruppe kunne høre optagelser af de tonalt og rytmisk krævende figurer i satserne. Der dukkede også et tekstark op på

Foto: Thomas Wøller

Unge fra Vollsmose mødes med musikere fra Odense Symfoniorkester og skaber en ny, tværkunstnerisk ungdomssymfoni. Vollsmose-symfonien, 2004.

til DR Symfoniorkestret ved åbningen af Copenhagen Fashion Week.

"Jeg kan godt lide at nytænke de parametre, som vi mødes under. Så kommer alle parter ud på dybt vand, og det giver en friskhed og en åbenhed for selve *mødet*. I forhold til klassisk musik tror jeg det er vigtigt at have modet til at forholde sig frit legende til såvel klassikerne som til nyskrevet musik, selvfølgelig parret med en god portion forståelse for værket, performerens og orkestrets interne strukturer.

skærmen, og så kunne den enkelte korpige – spredte som de var over hele regionen - bare at gå i gang med øvningen hjemme ved forældrenes computer.

"Det var sjovt at få lov til at tage udgangspunkt i de unge pigers verden og både formidle et nyskrevet værk til pigerne og samtidig optegne pigerens verden overfor komponist, orkester og dirigent. Generelt fungerer jeg mere som "kommunikator" mellem musikgiver og musikmodtager end som "musikformidler" i traditionel forstand, hvor der formidles *fra* en part *til* en anden part. Begge parter har nemlig brug for at flytte sig for at kunne mødes", forklarer Peter Rønn.

Dialogbaserede projekter

Peter Rønn er klassisk slagtøjsmusiker og diplompædagog men arbejder nu fuld tid med musikformidlingsprojekter, lige fra spektakulære børnekoncerter i Tivolis Koncertsal til kreative musikalske processer med 150 unge, uledsagede asylansøgere hos Røde Kors.

Rønn har i vidt omfang fokus på dialogbaserede projekter, hvor han kommunikerer med børn og unge gennem musikken. Målgruppen er

Det er en særlig udfordring for orkestret at sidde hele vejen rundt om børnepublikummet. Derfor er dialogen også rettet indad, mod musikerne. No Stress-koncert i Odense, 2006.

gerne medskabende i processen, og emnerne de arbejder med skal være vigtige for dem. Han har efterhånden en del erfaring med såkaldte clash-projekter, hvor meget forskellige grupper møder hinanden i musikken.

I Vollsmosesymfonien mødtes unge fra Vollsmose med musikere fra Odense Symfoniorkester og skabte en ny, tværkunstnerisk ungdomssymfoni. Til NO STRESS-koncerterne med samme orkester dannede orkestret en stor cirkel og "omfavnede" et liggende publikum, som bestod af fynske børnehaveklaser. Og han fik popproduceren Thomas Troelsen og den klassisk uddannede komponist Bo Gunge til at skabe et nyt orkesterværk

Ny musik har trænet mig i at finde sjæl i det gakkede og tage det seriøst - hele vejen.

Det kan måske betyde, at en blæser skal spille meget svagere

end noteret, hvis han f.eks. kun sidder en halv meter fra nærmeste publikummer, som ved NO STRESS-koncerterne. Det kan være provokerende for en topuddannet orkesttermusiker men kan være det rigtige i konteksten. Den pædagogiske udfordring og en udviklende dialog er derfor ofte også rettet

Foto: Niels Nyholm

indad mod orkester, leder, dirigent, komponist, billetkontrollører osv.”

Ingen genreforpligtelser

Peter Rønn har som slagtøjsspiller selv spillet meget ny musik og har også komponeret. Men han føler ingen genremæssige forpligtelser i sit formidlingsarbejde.

”Klassisk musik, ny musik, det elektroakustiske og det frit improvisatoriske er en del af en endnu større musikalsk værktøjskasse, som jeg frit benytter mig af. Jeg sætter ikke ny kunstmusik op på en piedestal, som kræver en særlig behandling formidlingsmæssigt. Men omvendt er det naturligt for mig at bruge disse genrer, der hvor de har deres forcer. Det kan være indenfor kompleksitet, nuancer eller en uortodoks sammensætning af musikere eller musikalske genrer”, siger Peter Rønn og uddyber:

”Jeg har som slagtøjsmusiker arbejdet et værk frem sammen med den svenske komponist Stefan Levin og endte op med at spille med en bue på fem postkasser fra det tyske postvæsen foran kultureliten i Dresden. På den baggrund er det i et musikpædagogisk projekt helt naturligt at en asylansøgers hjemmelavede strengeinstrument, lavet af en skraldespand og gamle snore, får en fremtrædende rolle på en cd-indspilning! Ny musik har trænet mig i at finde sjæl i det gakkede og tage det seriøst - hele vejen.”

”Nogle gange kan et nyskrevet værk ligefrem være eneste løsning i en musikformidlingssituation. Ved dette års showsymfonikoncert Den Flyvende Kuffert med Jeppe og Marie skulle en scene beskrive en tyrkisk

fest. Men for et moderne børnefamiliepublikum er der ikke meget Tyrkiet over alla Turca og andre ”tyrkiske” klassikere. Så vi fik opstøvet et nyskrevet værk af Nabil Azzam i Los Angeles, hvor blækket knapt var tørt.

Tivolis Symfoniorkester tog det halvt færdige node-materiale til sig, og til koncerten åd børnene råt at Jeppe og Marie via den moderne musik landede midt på en tyrkisk festplads.”

I det aktuelle Røde Kors-projekt ”Aftryk” er 150 unge asylansøgere i gang med at komponere 33 værker som indspilles og deles via mobiltelefoner og Facebook. Gennem musik og tekst giver de unge udtryk for de tanker og følelser der præger dem i dagligdagen. De unge kommer fra en del forskellige kulturer, og som huskunstner og vejleder er det en hjælp at have viden om mange forskellige genrer, så man kan følge de unge derhen, hvor de gerne vil med musikken.

”De forskellige genrer har jo forskellige forcer, som kan bruges i det kreative arbejde. Nogle gange ender en ung fyr i projektet med at lave musik der minder om en moderne komposition, selv om der også er elementer fra både kurdisk pop og amerikansk rap”, forklarer Peter Rønn.

”Og når du står med 50 unge, potente asyldrenge med krigstrummer og hver sin håndtromme, og alt er rytmekaos, og der danner sig to grupperinger - en kurdisk og en afghansk, som insisterer på hver deres grundrytme - så er det en stor hjælp

at have spillet Terry Rileys og Steve Reichs minimalistiske forandringsrytmer. En situation der var ved at løbe løbsk med voldelige sammenstød i musiklokalet mellem de to rytme-grupper, der stædigt holdt fast i hver deres kulturbetingede grundrytme, blev herved til et nyt og komplekst rytmeværk, hvor vi i slutningen af stykket mødtes i en helt tredje rytme!

Envejs- og tovejskommunikation

”Aftryk” er et godt eksempel på musikformidling som tovejskommunikation, hvor børn og unge er medskabende. Her kan næsten alt lade sig gøre. Man skaber musik sammen, og hvis det lykkes at etablere et reelt møde på lige fod alle parter imellem, så opstår der fra starten et stærkt bånd mellem os som mennesker, på tværs af alder, etnicitet, musikgenrer osv. Både ”lærere” og ”elever” forsvinder optimalt set ind i den musikalske proces, der bliver afsluttet med et færdigt produkt - en koncert, en cd-udgivelse, en facebookside eller lignende.

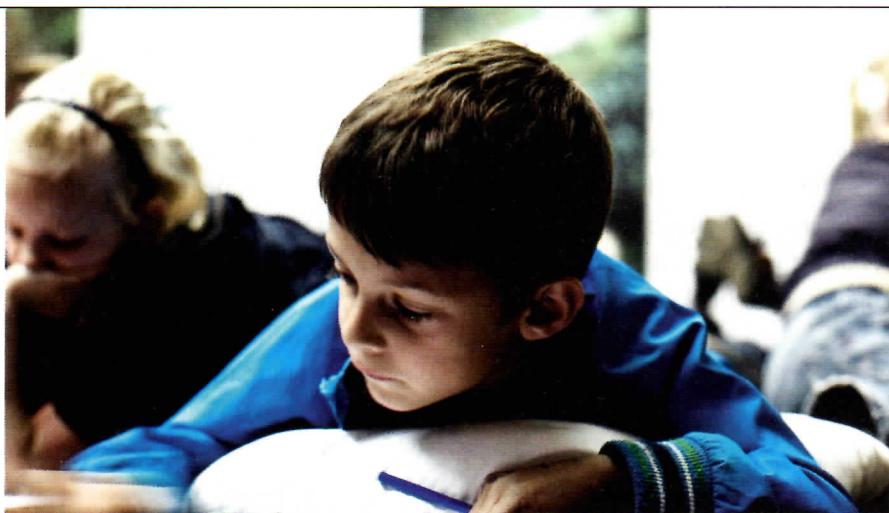
Helt anderledes er det med envejskommunikation, som man bl.a. kan møde den i koncertsalen.

”Ved envejskommunikationen er der særligt store krav til formidlingen af musikken. Der skal arbejdes med andre ting end selve musikken, hvis nutidens børn og unge skal fanges af det. Man bliver nødt til at tænke den tværkunstneriske og narrative del af formidlingen med, så det bliver helheden der fænger og som opleves relevant af målgruppen”, siger Peter Rønn, som selv har koblet børnereaktionsanalytikere og bør-

Der skal arbejdes med andre ting end selve musikken, hvis nutidens børn og unge skal fanges af det.

Tivolis Symfoniorkester tog det halvt færdige node-

Generelt fungerer jeg mere som ”kommunikator” mellem musikgiver og musikmodtager end som ”musikformidler” i traditionel forstand.

Børnene kunne undervejs tegne deres indtryk og se deres tegning indgå i videokunstnerens arbejde. Japansk drømmehave, 2009

nepsykologer på udviklingen af sine produktioner.

Den japanske have

I projektet "Japansk drømmehave" i Herlev Kommunes Japanske festival i 2009 blev Peter Rønn stillet overfor opgaven at formidle faglig viden om den japanske havetradition for børnehaveklasse i skolekoncertform.

Rønn sammensatte en trio bestående af en jazzpianist, en japansk shakuhachi fløjtespiller og moderne klassisk slagtøj. Musikken var kompromisløse moderne elektroakustiske kompositioner og passager med fri improvisation. Der blev lavet en 12 minutter lang film optaget i frøperspektiv fra Herlevs japanske have, og en videokunstner afviklede filmen med effekter og indrammede den 40 minutter lange koncert med live-visuals.

Koncerten blev til en afslappende elektroakustisk videokoncert, hvor børnene lå på gulvet omgivet af de tre musikere, højttalere og videokunstneren. Børnenes "billet" til koncerten var et stykke papir og to farveblyanter. De kunne undervejs tegne deres indtryk og se deres tegning indgå visuelt i vi-

deokunstnerens arbejde, alt sammen projiceret op i loftet.

"Koncerten blev en sansekonzert som ikke krævede forberedelse af børnene, men alle lærere var på forhånd briefet om, hvad der skulle ske. Helt fra dørene blev åbnet og det første barn blev ledt ind i det mørke rum, med en roterende sol i loftet og klangen af solo-shakuhacifløjte i ørerne, blev børnene guidet gennem oplevelsen," forklarer Peter Rønn, der selv medvirkede som både musiker, komponist og konferencier.

Børnene lå på et rart gulv med en pude. De kunne bevæge sig frit rundt og lavede vind med armene til en abstrakt musikalsk overgang mellem to værker. Og efter koncerten kunne de røre ved vand, visne blade og grus fra slagtojsopstillingen.

"Det er ofte kraftfuldt at koble ny musik med det fysiske og det kropslige, noget der ellers tidligere har været en lidt forskrækket holdning til i ny musik-miljøet", siger Peter Rønn.

"Når det tilmed handler om den japanske havetradition, som består af tre elementer: Vand, sten og små træer, så er det med moderne klassisk

musik i bagagen oplagt simpelthen at komponere for og *spille på* de tre elementer. Hvis man sænker en pose med en mikrofon i vand, spiller med grus på skålens bund, looper lyden og afspille den i halvt tempo giver det et dragende lydteppet at spille over, og børnene kan tage på videomusikrejse ind i en japansk have."

"Med børn og unge er der i det hele taget ikke nogen grænse for hvor langt man kan nå rent kunstnerisk. Det gælder derimod om at turde tage nogle chancer og "holde folk i hånden" mens man gør det. Det er typisk de voksne, der føler sig utrygge ved ny musik, ikke børnene der ofte helt umiddelbart kan tage musikken ind", slutter Peter Rønn.

Birgitte Antonius er musikformidler, musikjournalist og musikskolelærer.

dmf fakta

Peter Rønn er uddannet slagstøjsspiller og diplompædagog og har spillet i ny musik ensemblet Ars Nova i Malmö og Lyons Opera Orkester. I dag udbyder han idéudvikling og ledelse indenfor nytænkende kulturprojekter. Projekterne har ofte en social profil, der er rettet mod børn og unge.

Peter Rønn arbejder med at forny og revitalisere klassisk musik men udvikler også kulturprojekter i mere bred forstand.

Har tidligere arbejdet som projektleder og producent for DR Symfoniorkestret og som Børne- og ungekoordinator for Odense Symfoniorkester.

Læs mere og se videoklip på:
www.peterronn.dk